

Izbija vsak dan razen sobot, nedelj in praznikov.
Issued daily except Saturdays, Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravniki prostori:
2657 South Lawndale Ave.

Office of Publication:
2657 South Lawndale Ave.
Telephone, Rockwell 4904

Cena lista je \$6.00

Entered as second-class matter January 18, 1935, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

CHICAGO, ILL., ČETRTEK, 3. APRILA (APRIL 3), 1941

Subscription \$6.00 Yearly

ŠTEV.—NUMBER 66

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

Nemške udarne enote se birajo v bližini Beograda

Znamenja kažejo, da bo Hitlerjeva oborožena sila kmalu prekoračila mejo in invadirala Jugoslavijo. Premier Simović in dr. Vladimir Maček, vodja Hrvatov, sklenila sporazum. Beogradska vlada zanika poročila, da je sprejela Mussolinijevo priporočilo za posredovanje med Nemčijo in Jugoslavijo. Angleži okupirali glavno mesto Eritreje

BEGRAD, 3. apr.—Nacistične in udarne enote se zbližujejo v bližini Beograda. Premijer Simović in dr. Vladimir Maček, vodja Hrvatov, sklenila sporazum. Beogradska vlada zanika poročila, da je sprejela Mussolinijevo priporočilo za posredovanje med Nemčijo in Jugoslavijo. Angleži okupirali glavno mesto Eritreje

BEGRAD, 3. apr.—Nacistične in udarne enote se zbližujejo v bližini Beograda. Premijer Simović in dr. Vladimir Maček, vodja Hrvatov, sklenila sporazum. Beogradska vlada zanika poročila, da je sprejela Mussolinijevo priporočilo za posredovanje med Nemčijo in Jugoslavijo. Angleži okupirali glavno mesto Eritreje

BEGRAD, 3. apr.—Nacistične in udarne enote se zbližujejo v bližini Beograda. Premijer Simović in dr. Vladimir Maček, vodja Hrvatov, sklenila sporazum. Beogradska vlada zanika poročila, da je sprejela Mussolinijevo priporočilo za posredovanje med Nemčijo in Jugoslavijo. Angleži okupirali glavno mesto Eritreje

BEGRAD, 3. apr.—Nacistične in udarne enote se zbližujejo v bližini Beograda. Premijer Simović in dr. Vladimir Maček, vodja Hrvatov, sklenila sporazum. Beogradska vlada zanika poročila, da je sprejela Mussolinijevo priporočilo za posredovanje med Nemčijo in Jugoslavijo. Angleži okupirali glavno mesto Eritreje

BEGRAD, 3. apr.—Nacistične in udarne enote se zbližujejo v bližini Beograda. Premijer Simović in dr. Vladimir Maček, vodja Hrvatov, sklenila sporazum. Beogradska vlada zanika poročila, da je sprejela Mussolinijevo priporočilo za posredovanje med Nemčijo in Jugoslavijo. Angleži okupirali glavno mesto Eritreje

BEGRAD, 3. apr.—Nacistične in udarne enote se zbližujejo v bližini Beograda. Premijer Simović in dr. Vladimir Maček, vodja Hrvatov, sklenila sporazum. Beogradska vlada zanika poročila, da je sprejela Mussolinijevo priporočilo za posredovanje med Nemčijo in Jugoslavijo. Angleži okupirali glavno mesto Eritreje

BEGRAD, 3. apr.—Nacistične in udarne enote se zbližujejo v bližini Beograda. Premijer Simović in dr. Vladimir Maček, vodja Hrvatov, sklenila sporazum. Beogradska vlada zanika poročila, da je sprejela Mussolinijevo priporočilo za posredovanje med Nemčijo in Jugoslavijo. Angleži okupirali glavno mesto Eritreje

BEGRAD, 3. apr.—Nacistične in udarne enote se zbližujejo v bližini Beograda. Premijer Simović in dr. Vladimir Maček, vodja Hrvatov, sklenila sporazum. Beogradska vlada zanika poročila, da je sprejela Mussolinijevo priporočilo za posredovanje med Nemčijo in Jugoslavijo. Angleži okupirali glavno mesto Eritreje

BEGRAD, 3. apr.—Nacistične in udarne enote se zbližujejo v bližini Beograda. Premijer Simović in dr. Vladimir Maček, vodja Hrvatov, sklenila sporazum. Beogradska vlada zanika poročila, da je sprejela Mussolinijevo priporočilo za posredovanje med Nemčijo in Jugoslavijo. Angleži okupirali glavno mesto Eritreje

BEGRAD, 3. apr.—Nacistične in udarne enote se zbližujejo v bližini Beograda. Premijer Simović in dr. Vladimir Maček, vodja Hrvatov, sklenila sporazum. Beogradska vlada zanika poročila, da je sprejela Mussolinijevo priporočilo za posredovanje med Nemčijo in Jugoslavijo. Angleži okupirali glavno mesto Eritreje

BEGRAD, 3. apr.—Nacistične in udarne enote se zbližujejo v bližini Beograda. Premijer Simović in dr. Vladimir Maček, vodja Hrvatov, sklenila sporazum. Beogradska vlada zanika poročila, da je sprejela Mussolinijevo priporočilo za posredovanje med Nemčijo in Jugoslavijo. Angleži okupirali glavno mesto Eritreje

BEGRAD, 3. apr.—Nacistične in udarne enote se zbližujejo v bližini Beograda. Premijer Simović in dr. Vladimir Maček, vodja Hrvatov, sklenila sporazum. Beogradska vlada zanika poročila, da je sprejela Mussolinijevo priporočilo za posredovanje med Nemčijo in Jugoslavijo. Angleži okupirali glavno mesto Eritreje

BEGRAD, 3. apr.—Nacistične in udarne enote se zbližujejo v bližini Beograda. Premijer Simović in dr. Vladimir Maček, vodja Hrvatov, sklenila sporazum. Beogradska vlada zanika poročila, da je sprejela Mussolinijevo priporočilo za posredovanje med Nemčijo in Jugoslavijo. Angleži okupirali glavno mesto Eritreje

BEGRAD, 3. apr.—Nacistične in udarne enote se zbližujejo v bližini Beograda. Premijer Simović in dr. Vladimir Maček, vodja Hrvatov, sklenila sporazum. Beogradska vlada zanika poročila, da je sprejela Mussolinijevo priporočilo za posredovanje med Nemčijo in Jugoslavijo. Angleži okupirali glavno mesto Eritreje

BEGRAD, 3. apr.—Nacistične in udarne enote se zbližujejo v bližini Beograda. Premijer Simović in dr. Vladimir Maček, vodja Hrvatov, sklenila sporazum. Beogradska vlada zanika poročila, da je sprejela Mussolinijevo priporočilo za posredovanje med Nemčijo in Jugoslavijo. Angleži okupirali glavno mesto Eritreje

BEGRAD, 3. apr.—Nacistične in udarne enote se zbližujejo v bližini Beograda. Premijer Simović in dr. Vladimir Maček, vodja Hrvatov, sklenila sporazum. Beogradska vlada zanika poročila, da je sprejela Mussolinijevo priporočilo za posredovanje med Nemčijo in Jugoslavijo. Angleži okupirali glavno mesto Eritreje

Kongresna preiskava ozadja stavk

Magnatje zvrčajo krivdo na unije

Washington, D. C., 2. apr.—Diskuzija o načrtih, da dobi vlada izjemno oblast za izravnavanje sporov in stavk, ki ovirajo produkcijo bojne opreme, se je pričela. Odgovorni krogi pravijo, da bodo predlagane navedbe odgovor Rooseveltove administracije kritikom, ki ji očitajo, da še ni podvela nobenega odločnega koraka za preprečitev stavk v obrambnih industrijah.

Kongres bo morda ustanovil poseben odbor in mu poveril preiskavo ozadja stavk. Kongresnik Smith, demokrat iz Virginije, ki je preteklo leto vodil preiskavo poslovanja federalnega delavskega odbora, je predložil resolucijo, da kongres imenuje poseben odtok za preiskavo stavk. Kongresnik Sumners, načelnik justičnega odseka, je priporočil sprejetje zakonodaje, "ki naj bi poslala one, ki podžigajo stavke v obrambnih industrijah, tudi na električni stol, če bo to potrebno."

Naredbe, ki so zdaj na rešetih, naj bi raztegnile obstoječe provizije zakona o obvezni vojaški službi. Vladi naj bi zasedla tovarne, katerih lastniki ne bi hoteli sodelovati z njo pri izvajanju programa narodne obrambe. Omenjeni zakon vsebuje določbo o vladnem prevzetju industrij, toda ta še ni bila uveljavljena v nobenem slučaju. Glavni vzrok za to je v tem, ker lastniki tovarnih trdijo, da so pripravljeni obnoviti obrat, a tega ne morejo storiti zaradi razmer, ki jih ne morejo kontrolirati. Magnatje zvrčajo krivdo za stavke na unije, zlasti na one, ki so včlanjene v Kongresu industrijskih organizacij.

Ako bo vlada prevzela tovarne v smislu predlagane zakonodaje, bi s tem avtomatično prešla stavke za nelegalne. Stavkarji bi bili postavljeni v položaj, da se bore proti vladi, kar je nepostavljivo. Vladno obratovanje tovarnih izjemnih slučajev, bi bilo bolj tehnično nego aktualno. Vse bi bilo odvisno od sposobnosti obstoječih uprav pri reševanju delavskih problemov, kadar bi vlada prevzela nominalno kontrolo.

Nasilja v rudarskem okrožju
Harlan, Ky., 2. apr.—Ena oseba je bila ubita, dve ranjeni in 21 pretepenih v tem okrožju, ko je rudarska unija UMWA odredila ustavitev obrata. Guverner Keen Johnson je takoj po izbruhu izredov posljal J. W. Nelsona, direktorja državne policije, v harlanski okraj, da preišče situacijo. Največji izgedi so se vršili pred premogovnikom Mary Helen Coal Co., ko je grupa 400 piketov navalila na rudarje, ko so šli na delo. Earl Jones, kompanijski stražnik, je bil ubit, delovodja in pet rudarjev pa so piketi pretepli.

Pogajanja med Japonci in Rusijo
Tokio, 2. apr.—Trgovinska pogajanja med Japonci in Rusijo so kmalu zaključena, je naznanil Koh Iši, predstavnik urada za informacije. Po zaključitvi teh se bo Japonska pričela pogajati z vlado holandske Vzhodne Indije. List Nichi Nichi piše, da bo Masatsune Ogura, bankir in industrijec, kmalu stopil v vlado kot ministar brez portfelja. Postal bo nekakšen ekonomski diktator.

GOVERNER APELIRAL NA ROOSEVELTA ZA POMOČ

Magnat Ford izživa avtonomno unijo

OBNOVA OBRATA V PREMGOVNIKIH?

Milwaukee, Wis., 2. apr.—Guverner Julius P. Heil je sinoči apeliral na predsednika Roosevelta za pomoč, da bodo tovarne Allis-Chalmers Mfg. Co. lahko obnovile obrat. V apelu naglašal, da so krajevne in državne avtoritete brez moči in da ne morejo kontrolirati "rebelnih" stavkarjev, članov avtne unije CIO, ki je oklicala stavko.

Apel je sledil izredom pred tovarnami te kompanije, v katerih je bilo 48 oseb ranjenih. Čez 4000 stavkarjev se je zbralo pred tovarnami in se uprlo policajem in šerifskim deputetom, ki so jih skušali razpršiti. Stavkarji so napadli s kamenjem tudi avtomobil, v katerem se je nahajal guverner, in nekaj časa je bil tudi njihov jetnik v eni izmed tovarnih.

Max Babb, predsednik kompanije, je pozval vojnega tajnika Franka Knoxa, naj pošlje 5000 federalnih vojakov, da bodo pomagali policajem pri razbijanju stavke. Preden je Heil poslal telegram Rooseveltu, je imel telefonski razgovor z generalom Charlesom H. Bonesteelom, komandantom šestega armadnega zbora v Fort Sheridanu, Ill. Slednji je informiral guvernerja, da mora državna legislatura pozvati Roosevelta, naj pošlje federalne čete v Milwaukee.

Dearborn, Mich., 2. apr.—Avtonomni magnat Henry Ford se je postavil po robu avtonomni uniji CIO, ki je oklicala stavko v njegovih tovarnah v River Rouge, v katerih je upošanih 85.000 delavcev. Naznanilo, ki ga je objavil Harry H. Bennett, načelnik Fordove privatne policije, pravi, da bodo tovarne obratovala kot običajno kljub stavki. Bennett je informiral delavce, da so tovarne odprte vsakemu, ki hoče delati.

Stavka v tovarnah se je razvijala stopnjevalno. Sledila je, ko je kompanija odslavila več članov avtne unije. Sedem tisoč delavcev je "obsedelo" in kompanija je takoj pozvala guvernerja Murrayja D. Van Wagonerja, naj pošlje državno policijo, da ta požene stavkarje iz tovarne. Sedemdeset stavarjev so se pridružili delavci v drugih departmentih in sinoči ob devetih je bil obrat ustavljen v vseh tovarnah.

Michael F. Widman, organizator avtne unije, je obdolžil kompanijo bojkotiranja pogajanj, katere je odredil federalni delavski odbor, z odslavitvijo aktivnih unionistov. Dalje je rekel, da je kompanija namenoma izzvala konflikt, da prepreči volitve glede reprezentacije delavcev pri kolektivnih pogajanjih. Oklice stavke so podpisali poleg Widmana R. J. Thomas, predsednik avtne unije, in vsi člani eksekutivnega odbora te unije.

New York, 2. apr.—Delo na polju mehkega premoga se vedno počiva, toda znamenja so, da bo prišlo do sporazuma med predstavniki rudarske unije UMWA in operatorji v prihodnjih 48 urah. John R. Steelman, član spravnega odbora federalnega delavskega departmanta, ki je posegel v konflikt, je zagotovil javnost, da ni nobenega vzroka za razburjenje. Pogajanja se nadaljujejo in obetajo uspeh. Operatorji so namignili, da bodo sprejeli zahtevo unije glede zvišanja meze za dolar na dan, če bo slednja umaknila zahtevo glede letnih počitnic s plaščo in garancije, da mora sleher rudar delati najmanj dvesto dni v letu.

Domače vesti

Iz Clevelanda

Cleveland.—Dne 31. marca je naglo umrl Frank Bajt, star 50 let in rojen v Fuzinah pri Zagradcu. V Ameriki je bival 30 let in tukaj ne zapuša nobenih sorodnikov.—Dne 29. marca so prišli štirje Nemci v gostilniške prostore Slovenskega narodnega doma, St. Clair ave., in so se tamkaj znesli nad slovenskimi listi, ki so ležali na mizah. Začeli so trgati in metati po tleh Prosveto in Novo Dobo... Kaj je bil konec tega vandalstva, poročilo ne pove.

Druge ohlase vesti

Youngstown, O.—V tej naselbini je pred kratkim umrla Helen Polovič, stara 71 let in rojena v Artičah pri Brezicah na Stajerskem. Bila je članica društva 153 SNPJ in pri njej je bila čez 30 let. Zapuša sina Adolfa Cvetka in hčeri Veroniko Sinkovič in Heleno Fabjan, pri kateri je stanovala. Pred tremi meseci ji je v Uniontownu, Pa., umrl sin Anton Cvetko.—Vincent in Edward Trobec, brata in člana društva 55 SNPJ ter Jos. Galičič, član društva ABZ, vsi trije iz East Palestine, O., so bili zadnje dni vpoklicani v armado.

Iz Pennsylvanije

Luzerne, Pa.—Pred dnevi je tu umrl John Matičič, star 56 let in rojen v Grčarjevcih pri Rakeku na Notranjskem. V Ameriki je bil 30 let in tu zapuša ženo, sina in štiri hčere. Bil je član društva 204 SNPJ in pokopan je bil civilno.

Prebivalci v poljskih krajih stradajo

Odmerki živil ponovno znižani

New York, 2. apr.—Akutno pomanjkanje, meje na lakoto, na Poljskem, zlasti v Varšavi, glavnem mestu, je orisal W. C. McDonald, reprezentant Ameriške komisije za pomoč Poljskemu, v kablogramu Chaunceyja McCormicku, načelniku komisije, katere glavni stan je v New Yorku.

McDonald omenja, da so bili odmerki živil ponovno znižani. Kuhinje, katere vzdržuje ameriška organizacija v Varšavi, nasičujejo 91.000 otrok in 158.000 odraslih dnevno. Varšava je naprta s prebivalci; čez 1.800.000 ljudi prebiva v mestu.

Cene živiljskim potrebščinam so silno poskočile in nekaterih sploh ni mogoče dobiti. Te so desetkrat od petnajstkrat višje nego so bile pred nacistično okupacijo Poljske.

Ameriška relifna komisija je dosegla potrošila čez dva milijona dolarjev za prehranjevanje lačnih ljudi v Evropi. Zdal sploh ne more kupovati živil v nevarnih, evropskih državah za rezeže. Zadnja kupčija je bila napravljena s rusko Ukraino. Tam je komisija kupila mesa, mleka in masti v vrednosti \$100.000. Ta pokrajina je edini vir živil, ki se prihajajo v malih količinah na Poljsko.

Kriza je končana, pravi Kaišek

Cungking, Kitajska, 2. apr.—Militaristična kriza za Kitajsko je končana, je dejal Čiang Kaišek, vrhovni poveljnik kitajske oborožene sile, na seji članov eksekutivnega odbora kuomintang, glavne politične stranke. "Japonska ni porazila Kitajske s svojo oboroženo silo," je rekel Kaišek. "Položaj na Kitajskem je zdaj zavzel značaj ekonomske vojne. Mnogi mislijo, da gospodarstvo postaja resen problem, a se motijo. Kitajska se bo morala lotiti problema rekonstrukcije, ker je ta najbolj važen."

Gitlow razgalil sovjetske zarote

Podžiganje razredne borbe in rasnega sovraštva

San Francisco, Cal., 2. apr.—Benjamin Gitlow, bivši vodja ameriških komunistov, je povedal dramatično storijo o svojem prelomu s Stalinom in svoji izključitvi iz komunistične stranke, ko je nastopil kot priča pri zaslišanju glede deportacije Harryja Bridgesa, voditelja unij CIO na zapadu, v Avstralijo, iz katere je prišel v Združene države l. 1920.

Gitlow je po orisanju programa, narekovanega iz Moskve, glede podžiganja razredne borbe in krvave revolucije v tej deželi, povedal, da se je uprl eksekutivnemu odboru komunistične internacionale na seji v Moskvi, ki se je vršila l. 1929, ko so voditelji ruske komunistične stranke zahtevali bolj militantno akcijo v Združenih državah. Gitlow je bil takrat tajnik ameriške komunistične stranke in član eksekutivne kominterne (komunistične internacionale) ter načelnik ameriške delegacije, ki je prišla v Moskvo. Ker so se člani te delegacije uprli, so bili pozvani pred posebno komisijo, kateri je načeloval Venčeslav Molotov, sedanjí sovjetski premier in zunanji komisar. Stalin je bil navzoč in zahteval je, da se mora ameriška delegacija držati strankine linije. Gitlow je rekel, da se je uprl zahtevi in da je povedal Stalinu: "Po povratku v Ameriko se bom boril proti vam." Tajna sovjetska policija (OGPU) mu ni hotela izročiti potnega lista in Gitlow je v sled tega zapustil Moskvo mesec pozneje.

Dolga izjava o komunističnih ciljih in metodah v Ameriki je prišla v zapisnik. Federalno vlado zastopata pri zaslišanju proti Bridgesu Clarence Goodwin in Albert del Guercio, ki zbirata evidenco o zarotniškem karakterju komunistične stranke, od katere je Bridges dobival navodila in ukaze. Federalne avtoritete ga nameravajo deportirati kot nezaželenega inozemca.

Gitlow je dalje povedal, da so ameriški komunisti skušali kovati kapital iz rasnih in verskih razkolov v tej deželi z ustanovitvijo židovske sekcije Mednarodne delavske obrambe in Zarnarskega delavskega kongresa. Slednja organizacija naj bi dala komunistični stranki kontrolo nad zamorci za revolucionarne namene. Moskva je imela celo na vidiku ustanovitev neodvisne zamorske republike v Združenih državah. Gitlow je dejal, da je bila tudi ustanovitev Kongresa industrijskih organizacij zasnovana v Moskvi kot opozicijsko gibanje znotraj Ameriške delavske federacije. Pred formiranjem svetov CIO je bil John L. Lewis tako osvetožena oseba v Moskvi, da je ta poslala \$50.000 v Ameriko za financiranje kampanje proti njemu v pričakovanju, da bo Lewis poražen kot ponovni kandidat za predsednika rudarske unije United Mine Workers.

Del Guercio je omenil list Daily Worker, glasilo komunistične stranke, in vprašal Gitlowa, ali je ta zvest svojem geslu: "Edini ameriški dnevnik, ki se bori za delavski razred." Gitlow je odgovoril, "da se ta list bori le za komunistično stranko po diktatih iz Moskve. Cilj komunistične stranke je nasilno strmoglavljenje ameriške vlade."

Ko je bilo večerjanje zaslišanje zaključeno, je vladni tožilec predložil skoro 80 dokumentov, katere je Gitlow identificiral kot uradno korespondenco komunistične stranke.

AMERIKA SE NE ZMENI ZA PROTEST OSIŠČA

Prosekucija nemških in italijanskih mornarjev odredjena

MEHIKA ZASEGLA PARNIKE

Washington, D. C., 2. apr.—Državni department je ignoriral protest Italije in Nemčije, ki je sledil zasegi italijanskih in nemških parnikov v ameriških lukah, kakor tudi zahtevo, da morajo biti parniki takoj vrnjeni lastnikom in mornarji, kateri so bili aretirani na obtožbo sabotaže, izpuščeni. 875 italijanskih in nemških mornarjev se nahaja pod policijskim nadzorom. Danska, katere parniki so bili tudi zaseženi, ni vložila protesta.

Državni tajnik Cordell Hull je dejal, da on sploh ni gotov, ali protest zahteva odgovor. Parniki so bili zaseženi legalno po odkritju sabotaže. Vsebinsa protestov, ki sta jih vložila poslanka Nemčije in vodja pri državnem departmentu, ni bila objavljena.

Federalni justični tajnik Robert Jackson je odredil prosekucijo aretiranih mornarjev. Federalne pravdnike je instruiral, naj takoj obtožijo častnike in člane posadke, ki so poškodovali parnike, na podlagi zakona proti sabotaži, sprejetega l. 1917. Ta daje vladi pravico zasega tujih parnikov po odkritju sabotaže.

Tampico, Mehika, 2. apr.—Avtoritete so takoj odredile zaseg enajstih nemških in italijanskih parnikov v mehiških lukah, ko so člani posadke italijanskega parnika Atlas odprli luknje, da je udrla voda v parnik. Ta se zdaj potaplja na reki Panuco.

Parniki, katere je zasegla vlada, se nahajajo v tukajšnji luki in Vera Cruzu. Lello Sazzi, kapitan parnika Atlas, je povedal avtoritetam, da je storil le svojo dolžnost, ko je odredil uničenje parnika, po navodilih iz Rima, da parnik ne sme priti v angleške roke.

Vlada Kostarike je tudi odredila aretacijo članov posadke nemškega in italijanskega parnika, ker so zanetili ogenj. Kuba je zasegla italijanski parnik Recca, perujska vlada pa se je polastila nemške letalske črte Lufthanse in zasegla letala in hangarje.

Japonski državnik pri Mussoliniju

Demonstracije pred ameriškim poslaništvom

Rim, 2. apr.—Japonski zunanji minister Josuke Matsuoka je večerj konferiral z Mussolinijem v Beneški palači, pred katero se je zbrala množica 150.000 ljudi in demonstrirala. Konferenca je trajala eno uro. Pozneje je Matsuoka obiskal zunanjskega ministra Ciana in kralja. Poučeni krogi pravijo, da so govorili o stališču Amerike napram vojni in akciji, če se Amerika zaplete v konflikt z osiščem.

Italijanski šolarji so demonstrirali pred ameriškim poslaništvom, ki ga stražijo vojaške čete. Policija jih je kmalu razpršila in čete niso bile pozvane v akcijo. Vojaški oddelki stražijo tudi jugoslovansko poslaništvo.

Nemški bombnik padel na irsko ozemlje

Dublin, Irska, 2. apr.—Nemški bombnik je treščil na tla v okraju Wexford. Člani posadke so bili internirani.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE

PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by Slovene National Benefit Society

Narodna na Zdravniški drvari (Ivan Chicago) in Kanada \$6.00 na leto, \$3.00 na pol leta, \$1.50 za četrt leta; za Chicago in Ceno \$7.50 na leto, \$3.75 na pol leta; za inomešne \$9.00.

Subscription rates for the United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year, Chicago and Ceno \$7.50 per year, foreign countries \$9.00 per year.

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisni dopisi in nenačrtani članki ne vrnejo. Rokopisni literarni vsestvi (črtice, povesti, drame, pesni itd.) se vrnejo pošiljatelju le v slučaju, če je priložil poštne.

Advertising rates on agreement. Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Nadvoj na vsi, kar ima stik s listom

PROSVETA

2837-39 So. Lawrence Ave., Chicago, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Datum v oglasu na primer (April 30, 1941), poleg vsakega besedila na vsaki strani, da vam je s tem datumom poteka naročnina. Posvetila je prevodna, da se vam list ne ustavi.

1941

Glasovi iz naselbin

Tragičen konec štirih otrok

Herminia, Pa. — Tu dopis se ne bo tical mojega potovanja, ker sem začasnoma doma. Ko te vrstne pišem, se vrši pogreb pred mojim domom v katoliški cerkvi, kjer je toliko ljudi, da morajo še zunaj stati.

Pogreb je štirih otrok ruske družine J. Kustra — on je Malorus. On sicer ni katoličan, marveč pravoslavne vere. Ker pa pravoslavni "pop" ni hotel pokopati otrok zastoj — oče dela pri WPA — je to obljubil storiti katoliški duhovnik, in zato se pogreb vrši v katoliški cerkvi. V družini je res taka revščina, da ne zmorejo stroškov.

Smrt teh otrok, dveh deklic in dveh fantov v starosti pet do devet let, je zelo tragična. Prišla se je 23. marca na sledeči način: Med tem ko je mati doma ležala bolna, so se otroci igrali po griču s "kajtom" ali "zmajem". Pod gričem v dolini poleg železnice je velika luža solforske vode, globoka šest do osem čevljev. Ko so otroci tekali po griču za "kajtom", se je ta zapletel v drevo na bregu te luže. Da bi ga lažje dobili z drevesa, so šli otroci na led, ki pa je bil prešibak in vsi štirje so izginili pod ledom.

Z njimi je bil tudi nekoliko starejši deček italijanskega pokolenja, ki je tekel v nasebino in alarmiral ljudi. Pomoč je bila kmalu na licu mesta, tudi požarna bramba, toda je bila prepozna. Pri reševanju delu se je odlikoval tudi Fr. Rope, član društva 87 SNPJ, ki je splezal na posekano drevo, s katerega so iskali s kavlji utopljence.

Ko so jih dobili na površje, so jih skušali obuditi k življenju z instrumenti za umetno dihanje, toda vse delo je bilo zaman. V vodi so bili pol ure, toda ker je "solferca", jim je uničila življenje in ni bilo pomoči. Na pozorišču se je zbralo par tisoč ljudi in mnogo avtomobilov je stalo več kot pol milje daleč.

Za nesrečno družino se javnost zelo zanima in globoko simpatizira in zbirajo prostovoljne prispevke tudi po sednjih nasebinah in v tovarnah. Družini sta ostala še dva otroka, tretji pa je na poti. (Otroci niso bili nič zavarovani.) Podpora je res potrebna in do tukaj je vse dobro in pravilno. Vsak človek mora simpatizirati s tako nesrečno družino. Saj še živel ljudi svoje mladice.

Ko opazujem ta veliki pogreb in te velike simpatije, mi pride na misel vprašanje: če znajo ljudje pravilno soditi ali ne? Na mojem potovanju naletim na mnoge ljudi, ki nečesto nič slišati o pomoči veliki Britaniji, ki tudi brani svoje otroke in žene pred napadi nemških kohort, ki na povleje zveri iz Berlina skušajo pokončiti vse, kar se ne strinja s nacizmom. Zadnja žrtev Hitlerja je Jugoslavija, ki je 90% proti nacisti "kulturi".

Ne razumem, kako morejo ljudje simpatizirati s hitlerizmom, posebno delavci, ki bi lahko vedeli, da pod fašizmom ne bodo imeli unij, ne podpornih organizacij, ne svobode niti protestnih shodov. Obdani bi bili s špi-

oni in oče in mati bi ne bila varna niti v svoji hiši pred lastnimi otroki, ker fašizem vse okuži, posebno pa mladino. Tudi v Šialina ne zaupajte preveč. Sploh pa se bo Hitler tudi proti njemu obrnil, ko bo opravil se z Anglijo. To je jasno povedal v svoji knjigi "Mein Kampf".

Hitler je zatrl svobodo delavstva s pomočjo kapitala. In ker on sedaj kontrolira okrog pet milijard ameriškega kapitala v Nemčiji in tudi več milijard nemškega kapitala v tej deželi, se hočejo nekateri ameriški kapitalisti tudi pogoditi z njim na račun delavcev. Smrdi jim u-nije, delavske stranke in socializme, zato bi radi videli zmago Hitlerja in odpravo demokracije. Rojaki, odprimo oči, dokler ni prepozno.

Anton Zornik, 87.

Prosveta se jim dopade

Indianapolis, Ind. — Pošiljam vam naročnino na Prosveto — \$2.40, kar, mislim, je prav, ker smo sedaj trije v članskem oddelku. Žal, da smo se malo zamudili.

Prosveta je dober list in se mi zdi, da je najbolje zapopade svetovni položaj, ki se zelo naglo razvija in suče — kam, menda nihče ne ve. Prosveti želimo mnogo uspeha in kar še tako naprej z učenjem demokracije.

Anna Ster, 34.

Koncert Zarje

Cleveland. — Spet bo veliko zabave, užitka in smeha, ko nam bo v nedeljo, 6. aprila, uprizorila Zarja svoj pomladanski koncert in zraven še "Povodnega moža". Pričetek koncerta ob 3:30 popoldne. Po programu bo seveda ples in igrala bo najboljša godba. Seveda bo tudi zabava, "prosta zabava", kot pravimo, ki je navadno pri Zarjanih nekaj izvrstnega, ker pridemo skupaj večina stari delavski prijatelji.

Kot ste prišli v preteklosti v velikem številu na Zarjine priredbe, tako pridite tudi sedaj, da se kaj pomenimo v veseli družbi. To je še najboljša na tem čudnem in zmešanem svetu. Postrežba bo v vseh oziirih izvrstna in domača. Torej v nedeljo popoldne naj nas pot vodi z vseh strani v Slovenski narodni dom na St. Clair ave.

Anton Jankovich.

O bolnikih in konvenciji

Cleveland. — Pred nekaj nedeljami sva se podala z ženo v bolnišnico Emergency Clinic na East 152 st. v bližini St. Clair ave., kjer je bil operiran član našega društva V bo št. 53 Louis Femec, rojen v Kansasu v bližini našega Antona Šularja. Louis je bil operiran za kilo, katero je dobil pri delu v tovarni. Ker je še mlad, bo kmalu okreval.

Ker se tam nahaja tudi Ludvik Medvešek, tajnik društva Naprej št. 5, sva tudi njega obiskala in izvedela, kako je prišel do poškodbe. Ko je stopil iz busa — bilo je ponoči — je pogledal sem in tja. Prišel je velik trok in ko je ta odšel, je Ludvik mislil, da je varno in je začel korakati preko ceste, pri tem pa

ni opazil, da za trokom vozi tudi avto, ki ga je podrl in poslal v bolnišnico. Ko sem bil tam, njegova zlomljena noga se ni bila v mavcu — druge poškodbe niso bile nevarne.

"Well," pravi Ludvik, "za konvencijo ne bom v Pittsburghu kot delegat, da bi z vami reševali enotne probleme." In tako bo nam dolg čas po njem, ker on je bil že na več konvencijah. Mi upamo, da bo kmalu okreval in se zopet lotil svojih poslov. On se zelo rad pogovarja in ga torej obiščite, posebno člani SNPJ.

Mojemu rojaku Louisu Dorniku, s katerim prihajava iz bližnjih vasi, se ne čopade, ker bo konvencija SNPJ v hotelu namesto v Slovenskem domu v Pittsburghu. Pravi, da bi moral delegacija tudi določiti, v kateri dvorani ali poslopju se bo vršila prihodnja konvencija. Ker sem jaz stavil dotični predlog, da se vrši v hotelu v Pittsburghu, naj torej k temu spregovorim nekaj besed.

Gl. izvršni odsek je imenoval preiskovalni odbor, ki naj dožene, kje bi bilo zborovanje bolj udobno in tudi je dobil pojasnila. Vsa ta pojasnila so bila predložena zadnji seji gl. odbora, ki je o vsem tem razpravljala. Pojasnilo je bilo, kaj je potrebno za udobno zborovanje, ker ni glavno to, "kaj bomo jedli in kje bomo spali." Konvencija potrebuje več sob za zborovanje odsekov — za resolucije, pravila, plače, pritožbe in mogoče še kak drug odsek. Če hočejo ti odseki zborovati, morajo imeti svoje prostore in mir. Taka zborovanja so bolj važna kakor pa oni, ki bi radi imeli okrog sebe konvencije "kastumarje". Mi moramo vedeti, da se konvencije zato vrše, da delegatje nekaj izboljšajo za tiste, ki so jih poslali.

Kaj vse se lahko stori za zabavo in pogostitev delegatje, ni tako važno kakor pa, kaj bo delegacija storila, ko zboruje. In da lahko zboruje, morajo prostori odgovarjati. Poročilo, ki je bilo podano o treh prostorih za konvencijo zborovanje, je omenjalo, da je hotel najudobnejši. Tam bodo na razpolago celo pisalne stroje, če bi jih potrebovali, vse sobe za konvencije odseke, kot tudi spalne sobe, ki so znižane od dveh dolarjev in pol na dolar in pol, če se bo prišlo 125 delegatov. Torej tudi to je udobnost za počitek onih, katerih naloga bo, da ustvarijo nekaj bolj komednega za članstvo.

Če se drugi modernizirajo, se moramo tudi mi. Tudi Hrvatje imajo svoj Narodni dom v Pittsburghu, toda zadnja konvencija Hrvatske bratske zajednice se je vršila v hotelu Fort Pitt. Kar se tiče jedi in "domače hrane", se bo tudi lahko kaj ukrenilo za tiste, ki ne marajo ameriške kuhinje, to je, če bo potrebno. In če se Hrvatje postavijo, zakaj se še mi Kranjci ne? Ali mi nismo ponosen narod?

Mar je bilo vse okey v naši metropoli? Nekateri lahko rečejo, da je bilo, ampak kdo tudi lahko reče, da ni bilo. Je tako, kakor se vzame. No, mi bomo že videli, ko tja pridemo.

Kdo naj bo v gl. odboru? Tudi taka vprašanja in celo zahteve se slišijo. Ko sem bil zadnjič v Chicagu, mi je bilo poosepnjeno na uho, da bi morali biti izvoljeni v razne odseke člani angleško poslujočih društev, in taki, ki bi naredili nekaj drugega iz naše jednote kakor je sedaj,

in celo naša Prosveta bi se spreminjala v zgodbe sv. pisma. Delegatje, ki bodo zastopali članstvo, morajo imeti pred očmi to, kdo je za naša, na katerih je bila naša jednota ustanovljena, morajo imeti pred očmi svobodo izražanja in svobodo tiska. Ohraniti si moramo toliko politične svobode, da bomo lahko razpravljali o zadevah, ki se tičejo delavstva in ki so predvsem nujne za tiste, ki niso več zmogni opravljati dela in bi morali imeti državno penzijo. Če bi jo imeli, bi bila vsa razprava o zavetiščih nepotrebna, ker zavetišče je vsomogočni dolar. Dokler ga imajo, te imajo radi, ko ga ni, ni več prijatelj.

Dolžnost države je, da skrbi za onemogle s starostno pokojnino. Ampak za to ni bilo potrebnega denarja, sedaj pa vsak dan čitamo o milijardah, ki bodo porabljene za vse nekaj drugega kot za stare in onemogle. To znajo vlade poskrbeti, da se uničuje lastnina in življenje. Kadar pa gre za to, da se življenje ohrani, takrat pa nastane vprašanje, kjer dobiti denar. Mi smo to poslušali v naši državi, ko je šlo za starostno pokojnino, kako so navijali vse strune proti obdavčenju bogatinov. Sedaj pa milijarde dolarjev prihajajo kar z neba. Svet se res čudno suče.

Frank Barbič, 53.

Iz zdravilišča

Chippewa Falls, Wis. — Ker sem prispel na posteljo — nahajam se v Emergency Hospitalu — imam dosti časa za premišljevanje. In premišljujem o tem in onem, tudi o dopisih in pojasnilih iz glavnega urada glede prihodnje konvencije SNPJ. Torej naj bo še meni dovoljeno malo prostora v Prosveti. Član jednote sem že od 1. marca 1. 1910 in do sedaj nisem vprašal še za nobeno podporo pri jednoti.

Ta zavod mi je svetoval zdravnik, češ da bom tukaj najprej ozdravil, kar danes priznam, da je resnica. Tukaj je pravi Sulphur Mud Baths Sanitarium Hospital, priznan od zdravnikov in države kot eden najboljših zdravilnih zavodov za revmatizem in razne kožne bolezni, kakor tudi za želodčne in na obistih. Vem, da na teh boleznih boleha tudi tisoče naših ljudi. Lahko rečem, da je na milijone dolarjev izdanih vsako leto za zdravnike in za pilule, toda vse nič ne pomaga. Naj povem, kako tukaj zdravijo.

Ko prideš v kopalno sobo, te "attendant" najprej polije s toplo vodo, da se koža privadi toplote, potem te položi na toplo blato, nakar te še pokrije z blatom do brade in povrhu še zavije v rjuho za 15-20 minut. Potem te izvleče iz blata, ki je črno kot saje v dimniku in izgledaš grši kot prašič v blatu. Nato te očisti in greš v "bano" v vročo vodo za 15 minut. Potem greš na posteljo, kjer te zavije v volneno odejo, da se za 15 minut dobro potiš. Nato pa greš na masažno mizo, kjer te namaže z neko pomado in dobro zdrgne in "spetla". Ko sem na tisti mizi, mi vsakokrat pride na misel Barbičevu priporočilo, kako je treba peglati, če ima človek lumbago. Presteže ti tudi vse sklepe in vse kosti. Potem dobiš pa še "shower bath", nakar greš na svojo posteljo, kje te zavije kot mati otroka. Tam ostaneš toliko časa, da se nehaš potiti.

To je priporočljivo tudi za debele ljudi in za pijance. Pravijo, da se mu v 15 minutah izcedi ves alkohol iz života. Če se kateri bralec zanima za tako zdravljenje, naj vpraša svojega zdravnika za svet in kje je najbližji "sulphur mud bath" sanitarij. Ti so precej redki. Kolikor sem tukaj izvedel, sta v Wisconsinu samo dve taki zdravilišči — v Milwaukeeju in tukaj, kakor tudi v St. Paulu, Minn., in v Detroitu.

Sedaj pa še malo o starih in onemoglih enotnih članih. V Prosveti sem videl priporočilo br. Vidriha, da bi se ustanovil sklad za prostovoljne prispevke, kar ni slaba ideja. Toda vprašanje je, koliko bi se jih priglasilo v tak sklad; dvomim, da bi jih bilo 1000, s čimer bi ne bilo dosti pomagano.

Piši tudi: "Zadnje čase slišimo, da bo država raztegnila starostno zavarovanje na vse, ki dosežejo starost 60 let, ne glede, če so bili zaposleni kot delavci ali pa se preživljajo s samostojnim delom. Penzija bi znašala

Pismo iz Londona

(Izvirno poročilo Prosveti)

17. februarja 1941.

Malo slišimo danes, kaj se godi v Sloveniji. Se manj, kaj pravijo in mislijo o dogodkih, ki se razvijajo po svetu. Pisma od tam so redka in če le pridejo po tednih, nekam plaša in prajana: "Mi smo zdravi in isto upamo o Vas. Vse je v božjih rokah." Vem, da bi radi rekli kaj več, a kdo bi jim zameril, če se omeje le na to kratko, ko vedo, da je tako najboljša za pismo, ki se mora že pomeriti s cenzuro in predno zapusti domačo deželo.

Tako ugibljem, kako je odjeknil triumf "Nilske armade" po ljubljanskih ulicah in kavarnah. In zdi se mi, da vse bolj živahno in zno kot pri nas v Londonu. Anglija ima zrelost, umirjenost. Nič je ne spravi iz težeja: na poraze ne gleda z obupom, na zmage ne z navdušenjem. K vsemu slišiš isto, vedno ponavljano pripombo: "Za prejšnje bilo tako. Prvič v zgodovini, da bi šli skozi take čase." Da stikar to ne bo držalo. Ne vem, če so tudi ti pot dejali, da se je že prej zgodilo, kar je dosegla "Nilska armada"; ali obnašali so se, ko bi ne bilo nič posebnega. Nobenih zastav razobešajo, nič zahvalnih maš ne pojo. A go tovo je prvič v zgodovini, da je kaka vojska premerila preko 400 milj v manj kot dveh mesecih, premagala petkrat večjo armado kot je bila sama, za ceno malenkostnih izgub zajel več kot stotisoč ujetnikov z vso opremo vseh višjih generalov in admiralov. In vse to v ugodnih vremenskih razmerah, v deželi, kje je vsa oskrba vojske velikanstva naloga, kjer že preskrba z vodo samo problem zase. Po vso so se dobre vesti iz Somalije, Eritreje, Abesnije. Grčija se je spet izkazala vredno lavrik svojih klasičnih prednikov.

Ej, kaj bi dala, če bi mogla biti v Ljubljani. V Ljubljani, kamor se je zateklo tisoče Primorcev, da so se rešili fašističnega nasilja. Pomislite, koliko trpljenja in sovraštva je v srcu te ljudi: v ozadju vsega tega je Italija, fašistična Italija. Zgodilo se je tako, da so ti ljudje preživeli, da je bil ta njihov smrtni sovražnik nabit, v Afriki ga tolče britska imperijska vojska, "Nilska armada", v Evropi ga tolčejo Grki z angleško pomočjo. Ne bi se čudila, če bi šla kdaj, da so bili primorski prostovoljci v grški strani v Albaniji. Če je še kaj "bazovskega" duha med njimi, gotovo niso zamudili prilike.

Svet je danes pozabil, ker je že dolgo tega bolj usodni — zato pa nič bolj tragični — dogodi ko zatemnili križev pot Slovencev in Hrvatov pod Italijo. Vendar oni so bili prvi vrsti, na katerih so preizkušali svoje sadišče nasilje in brezpravnost. Popolnoma v skladu je z njihovo podlostjo, da so si izbrali male revne najprej. Primorski Slovenci in istrski Hrvatje so bili prvi, ki so okusili koncentracijska taborišča: Liparski otoki so bili prvi, je bil Dachau. Muke, zvezane z njimi, niso manjše kot muke po kasnejših taboriščih. Primeri blaznosti, samomorov, pretepanja, ricina vega olja, vse se je godilo med temi nesrečniki, ki so ostala Evropa živela še v razmeroma urejenih časih. Ogenj, ki je 13. julija 1920 uničil Narodni dom v Trstu, ni bil tako velik, kakor ko je gorel berlinski Reichstag, ali bil ognjeni krst fašizma, kot je bil on ognjen krst nacizma. Oba sta kazala svetu, da niso sile, ki so se porajale v Evropi, ne izbirajo revne najprej. Nenehajoče doseči svoj cilj: podalati nasilje, vse jim pride prav. Niemoller je imel svoje predhodnike v sto in več duhovnikov, ki so jih fašisti pregnali ali zaprli. Tržaški škof dr. Karlin, krški škof dr. Mahnič, dr. Bonifacij iz Baške. Da, že leta 1920 so imeli v Baški na otoku Krku "krvavi Božič", ko so D'Annunziovi arditii vdrli v cerkev in napadli ljudstvo z bodaki in revolverji. Nenehajoče prosiš pregancev in izseljenčev, ki so se vile v preteklih letih — in se še vijejo, iz Francije na primer — skoro iz vsake dežele v Evropi, imajo na čelu primorske in istrske begunce: 70.000 jih je prišlo živeti v Jugoslavijo, 30.000 v Južno Ameriko, 5000 v Francijo in Belgijo.

S cinizmom je Italija začela svoje življenje po zadnji vojni. Kakšne oglašje so izdali: "Slovenec! Italija, velika država svobode, vam nudi isto državljansko pravice, kakor jih nudi ostalim državljanom. Dala vam bo šole v vašem lastnem jeziku, bolj množične kot v katerikoli državi je dala Avstrija, Slovenec, bodite mirni, zagotovljeni, da bo Italija, velika in zmagovalna, skrbela za svoje državljane brez razlike narodnosti." "Ljudstva tuje narodnosti, ki so združena z nami, morajo razumeti, da nam z zatiranje in raznarodovanje nepoznano." "Za smu gotovi, da se v tem oziru naši novi državljani čutijo zadovoljne s pripadnostjo k veliki državi; močna v svoji neprekosljivi kulturi, ljubosumno čuvala nad njihovim krajevnim življenjem." — Besede, besede, besede: Kakšno so bila dejanja, vsi vemo. Isti cinizem opazimo vse skozi tja preko abesinske zaveze, Albanije, pa do končnega vstopa v to vojno.

6. septembra 1930 so bili ustreljeni štirje mladi Slovenci v Bazovici pri Trstu. Tak je bil zaključek razprave pred "posebnim sodiščem", ki je prišlo iz Rima nalašč zato v Trst, da se di "državne izdajalce". Manchester Guardian je takrat pisal: "Te žrtve spadajo med one vrste

(Dalje na 3. strani)

(Dalje na 3. strani)

(Dalje na 3. strani)

(Dalje na 3. strani)

(Dalje na 3. strani)

(Dalje na 3. strani)

(Dalje na 3. strani)

Jugoslavijo so odkrili

Zadnji teden je ameriški tisk na splošno odkril Jugoslavijo. Prej so jo omenjali le poučeni magazini in veleestni dnevniki in zadnji večinoma površno; čisto vseeno jim je bilo, če so Jugoslavijo zamenjali s Čehoslovakijo ali jo pačili z "Jugoslovakijo".

Danes pa vsi ameriški listi, celo podeželski tedniki vedo, kje in kaj je Jugoslavija; vsi večji listi imajo zemljepisne obrazce, v katerih tolačijo, kje so Srbi in kje Hrvatje in Slovenci. Čez noč so našli pravilna imena in pravilne številke. Vsi oni listi, ki odklanjajo "apizarstvo" in iskreno zagovarjajo demokracijo, imajo dobro besedo za Jugoslavijo. In ameriškim Jugoslovanom se naravno dobro zdi, ko naenkrat vidijo že od daleč na časnikaških stojnicah debele naslove "Jugoslavia, Jugoslava, Jugoslav — — —"

Ta velikanška psihološka izprememba je prišla z revolto jugoslovanke armade, katera je ovrгла režim regenta Pavla in razveljavila pakt z nacijsko Nemčijo. Ako ta revolta ni bila zaman, če nova vlada ostane pri svojem odloku, da za nobeno ceno ne pojde z nacijsko-fašističnim ošilem, bo kredit Jugoslavije v Ameriki ostal velika pozitivna pridobitev.

Zadnje dni straši v ameriškem tisku nacijska propaganda s poročili, da Hrvatje in Slovenci niso zadovoljni s preobratom v Belgradu in zahtevajo, da se nova vlada drži pogodbe z Nemčijo. Takole modruje nacijska propaganda: "Hrvatje in Slovenci, ki so preželi z nemško kulturo, so skrajno sili srbske nadvlade."

Mi vemo, da je na Hrvatskem močno fašistično gibanje in tudi v Sloveniji se ne manjka Hitlerjevih podreptnikov, nikakor pa ne verjamemo, da to gibanje presega dva odstotka prebivalcev, zlasti pa nam ne gre v glavo, da bi bili ljudski voditelji, kot je na primer dr. Vladko Maček, v službi Hitlerja.

Mi upamo, da Jugoslavija obdrži prestiž, katerega si je krepko postavila.

Stavke in demokracija

Nekateri med nami se zgražajo nad ameriško demokracijo baš te dni, ko se je v valu delavskih stavk spet pojavilo policijsko nasilje. In brž so prišle pripombe: Lepa je ta demokracija, za katero naj se borijo delavci! Američanom ni treba iti v Evropo pobijati Hitlerja! Hitlerje imajo doma in lahko se tukaj znašajo nad njimi!

Mi odločno obojamo policijsko nasilje, kakor obojamo vsako drugo nasilje, resnica pa je, da policijsko nasilje nad stavkarji, kakor nasilje katerih koli drugih nasilnikov, nima ničesar opraviti z demokracijo. Demokracija nas vedno uči, da se morajo vsi spori reševati z razumom, ne pa s čustvi, pestjo, kolom in strelnim orožjem — toda, če trmasti ljudje, kakršni so bikoglav kapitalisti na enem koncu in vročeglavi delavski voditelji na drugem koncu, posebno oni s komunistično mentaliteto, udarajo skupaj, ne more demokracija preprečiti tega. Zdi se, da najbolj kažejo na demokracijo oni elementi, ki jo najmanj upoštevajo in najraje zlorabijo!

Policijska surovost v Ameriki ni nič novega. Mi še nismo bili rojeni, ko so policisti razbijali glave ameriškim delavcem — in takrat še ni bilo Hitlerja. Stavke pa še vedno trajajo v Ameriki, kar je dokaz, da je tu demokracija, ki daje delavcem pravico do stavke. Naši prijatelji, ki godrnjajo nad "ameriškim Hitlerji", bi lahko rekli, da imajo danes delavci v Nemčiji najlepší mir pred Hitlerjevo policijo. Zakaj? Ali smejo tam stavkati? Ali smejo sploh kaj zahtevati? To naj dobro premislijo "delavski prijatelji", ki danes kriče o ameriških Hitlerjih in barbarski demokraciji.

Naši "delavski prijatelji" so že napisali in izrekli milijon ostrih, zelo ostrih besed zoper "ameriške Hitlerje", toda ameriška policija se jih zaradi tega še ni dotaknila. Ali bi mogli to delati danes v Evropi? To naj premislijo.

Kje so danes oni "delavski prijatelji", komunisti, ki so leta 1939 priporočali čikaškega župana v ponovno izvolitve? Kje je danes njihov obraz?

Dokler bodo ameriški delavci stavkali, bodo bestialni kapitalisti lahko izrabili policijsko nasilje proti njim — toliko večja nevarnost pa (Dalje v sednji koloni.)

Stavkarski pod zaščito policije korakajo v tovarno International Harvester Co. v Chicagu.

Novice starega kraja

Primorja

PREMRU UMRL
V jutranjih urah dne 24. aprila se je po kratkem boleznem smrtno preločil eden od svojih dragih g. R. R. Premru, posestnik v Vipavi. Vsi njegovi sorodniki so se zbrali na pogreb, ki je bil v Vipavi. Vsi njegovi sorodniki so se zbrali na pogreb, ki je bil v Vipavi.

IZ SLOVENIJE
NESREČA ZA NESREČO
Litija, 20. jan. Po vsej pravici lahko trdimo, da je letošnja zima sezona nesreč. Zaradi raznih nesreč je moralo že več naših krajanov iskati zdravniške pomoči ali pa so morali celo na zdravljenje v ljubljansko bolnico.

Brivski vajenec Čarman David se je vračal zvečer s posla domov. Na glavnem trgu so mali navihanci pripravili drsalnico, kjer so čez dan prirejali svoje tekme. Ko pa je prišel na drsalnico Čarmanov Vidko, mu je spodrsnilo in je padel tako nesrečno, da se ni več mogel pobrati s tal. Dva prijatelja, ki sta prišla tediš mima, sta odhitela po sani in sta ga prepeljala domov. Poklicali so zdravnika, ki je ugotovil, da si je fantič zlomil desno nogo. Prepeljali so ga v ljubljansko bolnico.

Podobno nezgoda je doživela tudi 18letna gđ. Ivanka Groznikova; sobarica pri knezu Windischgratzu na gradu Bogenšperku. Kakor mnogi drugi, tako si je tudi ona zaželela prijetne vožnje na saneh navzdol po bogenšperskih serpentinah. Pa se ji je primerila nesreča in si je zlomila nogo. Morala je v bolnico.

Na domačih stopnicah je padla vdova Zaplatova. Ko so jo prenesli v hišo in jo je pregledal zdravnik, je ugotovil, da ima hude notranje poškodbe, v bolnici pa so ugotovili, da ima zlomljena tudi tri rebra.

Predsednik poljske vlade v Kanadi
Ottawa, Kanada, 2. apr. — General Vladislav Sikorski, predsednik poljske vlade v izgnanstvu v Londonu in vrhovni poveljnik poljske oborožene sile, je včeraj dospel sem iz Anglije. On bo skušal organizirati poljsko vojaško legijo v Kanadi, katero naj bi tvorili le oni Poljaki, ki niso kanadski državljani. Sikorski bo obiskal tudi Združene države.

Senat dovolil dodatno vsoto za oboroževanje
Washington, D. C., 2. apr. — Senat je včeraj soglasno odobril načrt, ki določa dodatno vsoto \$4,389,000,000 za oboroževanje. Amendment, da armada in mornarica še nadalje kupujeta konservirano meso v Argentini v omejenem obsegu, je bil tudi sprejet. Načrt je bil potem izročen skupnemu kongresnemu odseku, da izravna difference.

Najzanimivejši dnevniki "Prosveti"
Ali jih citate vsak dan?

Koroški drobiz
SKRB ZA SLOVENSKO MLADINO NA KOROŠKEM
"Koroški Slovenec," glasilo naših sorojakov v Nemčiji, pri naša razmišljanja o položaju in vlogi slovenske mladine na Koroškem in med drugim pravi: "Oči premnogih izmed nas so uprte v bodočnost, ko bo spet mir v deželi, ko bo narod zmogel posvetiti vse svoje mlade sile svojem kulturnemu in gospodarskemu procvitu. A vse te lepe nade so resnične le tedaj, če jih trajno povezujemo z mislijo

na mladi, rastoči rod, ki bo slovenski koroški narod jutrišnjega dne. Ni nam ne more hasniti še tako prijetna prihodnost, če je bo deležen samo stari rod in če ne bo svojih nad in idealov mogel izročiti mladini, ki bo za svojimi očeti in materimi nositelj slovenskega duha in slovenske misli. Kdor izgovori besedo "bodočnost", je hkrati izgovoril besedo mladina.

Res je pogled na trenutno usodo slovenske koroške mladine vse prej ko razveseljiv. Naša mladina je v neposredni nevarnosti, da jo prilike spravijo ob dragoceni zaklad narodne kulture. Preti ji vsega pomilovanja vredna vloga kulturnih brezdomcev. Vendar ne bo nad tem vsekakor žalostnim dejstvom nihče klonil glave in izgubljal poguma, dokler živi v njem za vest, da je na usodi svoje mladine sam brez sleherne krivde. Zato si moramo glede bodočnosti naše mladine in našega naroda postaviti edino vprašanje: ali vršimo svojo dolžnost? Ni tako važno, ali je narod mojster svoje usode, brezpogojno in nujno pa je, da narod hoče dejavno množiti svoj procvit in blaginjo. Le tisti narod dela resnično za svoj kulturni napredek in gospodarski razmah, ki posveča največji kos svoje ljubezni rastoči svoji mladini.

Ogledi po albanskih mestih
Južni del Albanije ima poleg številnih vasi in še številnejših naselij samo pet večjih mest. Velikosti teh mest seveda ne smemo šteti po naših pojmi, kajti vsa albanska mesta so prav majhna ter jedva dosežejo številko do 20,000 prebivalcev. V zadnjih tednih, kar je izbruhnila italijansko-grška vojna, so se malone vsa poročila sukala okoli mesta Korča, ki so ga grške čete po hudih bojih zaslede. Korča je največje južno albansko mesto in šteje nekaj nad 25,000 prebivalcev. Leži južno od srednje obkrožene jezera ter jo podkvašto obkrožajo podaljški Pindskega gorovja na vzhodni ter Tamori planina na zapadni strani. Prebivalstvo je zelo mešano in pestro, poleg Albancev je precej Aromunov, Macedoncev, nekatere stare veje Slovanov, nekaj Grkov in v zadnjih letih priseljenih Italijanov. Hrbtenico meščanstva tvorijo nekdanji ameriški emigranti, ki so se vrnili iz USA z bogatimi prihranki in življenjskimi izkušnjami. Ti so prav za prav dali mestu tempo in ga nekako gospodarsko-trgovsko utemeljili. Korča se je polagoma razvila v mesto z zapadnjaško kulturo in civilizacijo, dasi je v njej najti še mnogo primitivnosti. Hiše so večinoma zidane, življenje je pestro in živahno, z južnjaškim tempom. V mestu sta dva gledališči, tri tiskarne, več šol, kinematograf in nekaj kulturnih ustanov. Korča je takorekoč središče javnega in kulturnega življenja južne Albanije, mimo tega pa važno trgovsko središče. Iz Korče vodijo razmeroma dobre ceste na sever do mesta Podgradica, ki leži ob južnem delu Ohridskega jezera, dalje do Elbasana, na zapad proti mestu Berat in na vzhod proti grški Florini, odkoder teče železniška proga v Solun. Korča je torej izredno važno prometno središče. V mestu in njegovi daljini okoličarji vlada razmeroma mirno in ugodno podnebje, ki omogoča tudi južno floro, med drugim zlasti fige, mandlje in vinsko trto.

Argyrokastr je drugo mesto, ki so ga že zaslede grške čete. To mesto, ki leži jugozapadno od Korče, ima še danes tipičen primitiven albanski značaj. Nahaja se na podnožju strmega, golega in skalnatega gorskega grebena. Stavbe so večinoma iz neobdelanega kamna ter stisnjene k strmemu pobočju. Pokrite so s kamenitimi strehami, ker bi sicer viharji, ki čisto divjajo nad mestom, odnesli druge strehe. Prebivalstvo je večinoma mohamedanske vere, le manjšina je pravoslavne vere. Mesto šteje nekaj nad 13,000 prebivalcev.

Najbolj tipično in zanimivo albansko mesto je Berat, ki leži ob reki Osumi. V prejšnjih vekih je bil Berat močnega trdnjave beneških dozev. Kasneje pa se je mesto razvilo na obeh bregovih reke. Posamezna predmestja, ki so nekoliko oddaljena od reke, pa tonejo v zelenju lepih vrtov. Nekdaj je bilo mesto zmeteno samo okoli trdnjave ter je bilo važno središče pravoslavni Albancev. V mestu so še danes močnejši beneški zidovi s streliški linami. V starem delu mesta so ozke in ne

kdo ve kako čiste ulice, dočim rase na periferiji novi del mesta z ličnimi vilami in stanovanjskimi hišami. Ulice v starem mestu so tako ozke, da skoz nje ne more niti navaden voz. V teh ozkih ulicah je nad trideset pravoslavni cerkve in kapelice, ki so zgrajene v bizantinskem stilu. Večina cerkva je opuščenih ter jih neusmiljeno gloda zob časa. Izredno lepa pa je beratska katedrala, ki naravnost blešči v razkožju, zlasti dragocene so starinske ikone, delo albanskih narodnih umetnikov - samoukov. Berat je sicer majhno mesto ter šteje jedva 10,000 prebivalcev. Večino tvorijo pravoslavni Albanci, precej pa je tudi mohamedancev, ki imajo v mestu svoj duhovni seminar in knjižnico s starimi rokopisi korana.

Na obali Jadranskega morja pa dokaj ugodno leži najboljša albanska pristanišča Valona, ki je sicer zanemarjeno in zelo nezdravo zaradi malarije. Podnebje je vroče, da ga je jedva mogoče vzdržati. Italijani, ki so bili prvi v Valoni leta 1920, so pričeli graditi okoli pristanišča novo mesto. Svoje delo pa so mogli nadaljevati šele po letu 1938. Mesto šteje nekaj nad 6000 prebivalcev. Globoko valonski zaliv pa zapira edini albanski otok, t. j. otok Sazeno. Ta otok je ostal v italijanski oblasti ves čas po bližnji svetovni vojni.

V srednjo Albanijo pa je že treba pritišeto mesto Elbasan, ki šteje okoli 11,000 prebivalcev. Mesto leži blizu razvalin Albanopolisa, obdan z oljnatimi gajji. Pred viharji in neprestanimi vetrovi ga varujejo gorski grebeni, med katerimi si je izdobil pot reka Skumba. Nekdaj je bila na tem mestu stara rimska trdnjava, ki je varovala znamenito pot Via Aegnatia, ki je spajala Jadransko morje z Egejskim in mestom Solunom. Elbasan je mesto rož, vina, pomaranč, limon, oliv in fig. V Elbasanu je najlepša albanska mošeja ter najlepša pravoslavna cerkev, ki hrani zgodovinske znamenitosti. Severozapadno od mesta je na gorskem grebenu Samri znamenit samostan Sin Ton, oddaljen 8 km od Elbasana. V samostanski kapelici in po zidovih dvoran so še danes ohranjeni številni slovanski napis, ki dovolj jasno govorijo kot neme priče o izvoru in značaju samostana. V tem samostanu je pokopan pravoslavni slovenski svetnik sv. Vladimir. Na njegov grob prihajajo iz cele Albanije pravoslavni katoličani in mohamedani, da si v molitvi izprosijo zdravja.

Elbasan se je v zadnjem desetletju precej moderniziral. Nekdaj je bil Elbasan znan po tem, da je imela edina hiša, v kateri je stanoval sultanov vezir, dimnik. V dobi turške nadvlade je bilo namreč prebivalcem prepovedano graditi hiše z dimniki.

Pismo iz Londona
(Nadaljevanje s 2. strani.)

teroristov, za katere niso brez simpatij oni z liberalnim gledanjem na življenje. Ustreljeni Slovenci so videli v fašizmu sistematični boj za raznarodovanje in zatiranje. Bojži mlini meljejo počasi ali gotovo. Isto lahko rečemo o angleških mlinih. Tako se je zgodilo, da so po desetih letih Angleži prvi, ki so nabili fašistično Italijo, ono, ki je ukazala streljati na te Slovence. Upajmo, da ne bo ostalo pri teh zmagah. "S časom pridemo do tesnejših spošadov." Tako je obljubil Churchill v svojem "italijanskem" govoru po radiju. Obstreljevanje Genove je menda začetek takih tesnejših spošadov. In pa parafraziraj v južni Italiji. Z vsakim udarcem po fašistični Italiji, z vsako zmago nad njo je maščevano tudi trpljenje primorskih Slovencev in istrskih Hrvatov.

Kaj govore danes po ljubljanskih ulicah in kavarnah, morem le uganiti. Ali zadnje dni pred začetkom te vojne sem bila na obisku v Trstu. Vsakdo je bil le v skrbeh: "da bi le vsaj Italija šla skupaj z Nemčijo". Bili so se; da se ne bi zgodilo kot v zadnji vojni, ko je tako srečno zamenjala svoje zaveznike in se na koncu vojne znašla med zmagovalci, čeprav sama ni dobro vedela, zakaj. Če se to spet ponovi, ni upanja za Trst, Primorje, Istro. Odkar je Italija vstopila v vojno, sem večkrat mislila na te Tržačane, da morajo biti zadovoljni. "Če gredo skupaj z Nemci, bomo tolkli oboje,

da bo tako enkrat za vselej odločeno". "... bomo tolkli..." Do zdaj so jih tolkli le še Angleži in Grki.

Imeli smo "avstrijsko pomlad", potem "češko", "dansko-norveško". Pravi, da se je letos "balkanska pomlad" že začela. V Vipavski dolini in okoli Trsta bodo kmalu cvetele breskve. Komu bodo rodile letos? Pravi, da je Trst poln Nemcev. Nič ne de, morda le ni preveč ambiciozno tako vprašanje. Dokler imajo ljudje voljo do življenja, še ni ničesar izgubljenega. Volja do življenja pomeni danes "težak boj". Vem, da je bilo za ljudi tam že dvajset let težkega boja. Škoda bi bilo zavreči vse upanje zdaj, ko se ne borijo več sami proti fašistični sili. "Niska armada" jim je pokazala pot in mala Grčija. Če "balkanska pomlad" ne bo cvetela za nacizem in fašizem — in Jugoslavija bo imela veliko odgovornost pri tem — potem je le še mogoče, da one breskve nekega dne, če ne letos pa drugo leto, le rode "na svoji zemlji svojim gospodom".

Se nekaj vam bi rada pripomnila. Leta 1934 je imel general Zingales govor v tržaški Rivoltelli. "Italija je z zakonom proglasila, da je za fašistično državo pojem državljana in vojaka nedeljiv. To je vojaška država, ki jo je Machiavelli prorokoval, Garibaldi sanjal, ki je postala realnost v svetovni vojni." Če se bodo državljani izkazali enako, kot so se vojaki, bo dobro. Potem se bodo po tej vojni spet znašli v Garibaldijevih sanjah. Pozabili so, da je bila do zdaj Anglija vedno na njihovi strani.

Dolenjka.

Sporazum med Ameriko in Mehiko

Skupna raba letalskih oporišč

Washington, D. C., 2. apr. — Amerika in Mehika sta zaključili razgovore glede sklenitve sporazuma o skupni rabi letalskih in pomorskih baz. Poučeni krogi pravi, da bo sporazum ojačil letalsko obrambo Panamskega prekopa, ker bodo ameriški letalci lahko leteli z ameriške strani reke Rio Grande čez mehiško ozemlje naravnost do prekopa.

Nov obrambni pakt bo kmalu podpisan po reprezentantih obeh vlad; stopil bo v veljavo, ko ga ratificira mehiški kongres. Proizvaja določilo, da letalci lahko lete čez Mehiko in na poti se tudi lahko ustavijo na mehiških letališčih, če letala potrebujejo goriva ali popravila. To pomeni, da lahko dosežejo Panamski prekop v najkrajšem možnem času.

Sporazumu glede skupne rabe letališč pripisujejo veliko važnost, ker je izpolnil nedavno podpisani pakt vzajemne obrambe Mehike in Amerike. Pogajanja, ki so rezultirala v sporazumu, sta vodila Sumner Welles, državni podtajnik, in Francisco Castillo Najera, mehiški poslanik v Washingtonu.

Kongresna preiskava kupovanja zemljišč

Washington, D. C., 2. apr. — Zbornišni odsek za vojaške zadeve je odredil preiskavo kupovanja zemljišč v zvezi z izvajanjem programa narodne obrambe. Akcija je sledila, ko je kongresnik Engel, republikanec iz Michigana, izjavil, da je vlada plačala previsoke cene za nekatera zemljišča.

Park pred palačo Lige narodov postal polje

Ženeva, Švica, 2. apr. — Pšenica raste okrog palače Lige narodov, kjer so se nekdanje sprejemale diplomate. Parki so bili spremenjeni v polja, ko je vlada prevzela zemljišča okrog palače.

Nesporazum

Ranjenca so obvezali, potem pa so ga povpraševali po osebnih podatkih: Kdo je, odkod je, koliko je star, ... "Ali ste oženjeni?" ga končno vprašajo. "Ne," je dejal, "saj sem se le z glavo zaletel v ograjo."

Glasovi iz naselbin

(Nadaljevanje s 2. strani.)

\$30 na mesec." Dostavlja, da vse to je še v oblikih.

Zakaj je to še v oblikih? Zato, ker se ljudje ne pobirajo, da bi tisto podporo strelji iz oblakov, ki so dosegli vsakemu državljanu. Ti oblaki so v Washingtonu, D. C., in naši poslanci so tisti, ki jih lahko dosežejo s pisami in dopisnicami, s katerimi jih urgiramo, naj glasujejo za zakonske predloge, ki so nam v korist. In sicer ne samo za penzijo \$30 na mesec, marveč \$50 je naš program za začetek. Vsak moški in vsaka ženska naj oddajo svoje delo in prepusti imetje otrokom, ko dopolni 60. leto, deležen pa naj bo ne manj ko \$50 in ne več ko \$200 na mesec. Ti isti denar mora biti potrphen v 30 dneh, če ne, dobi prihodnji mesec toliko manj. Preračunano je, da je nad štiri milijone ljudi v deželi, ki so stari med 60. in 65. letom. Razume se, da bi potem toliko mladih ljudi dobilo zaslužek.

Vem, da bo marsikdo rekel, da je to nemogoče in da so samo sanje. Toda temu ni tako. Kolikor je meni znano, pride to vprašanje na dnevni red v kongresu prihodnji mesec. Zato priporočam in želim, da vsak državljan, vsaj pa tisti, ki so v letih, pišejo pismo ali dopisnico svojemu kongresniku in senatorju, naj glasujejo za "Townsend Bill H. R. 1036". V državi Wisconsinu je 12 kongresnikov in sigurni smo, da bodo razen dveh vsi glasovali za ta predlog, če jih bodo ljudje podprli s pisami in telegrami.

Jaz sem že osebno govoril z našim kongresnikom, ki je povedal, koliko moč imajo reprezentantje, če imajo velik kup pisem in telegramov od volilcev. Če bi to izvajali, bi bilo dosti več postav sprejetih v korist revnega ljudstva, ker na drugi strani so dobri advokati, ki skušajo preprečiti sprejetje takih postav. Imam tudi pisma od senatorjev La Folletta in Wallyja ter kongresnika Huhla, da so 100% za Townsendar zakonik osnutek. Če bi se še po drugih državah ljudje pobirali in s pisami in telegrami pritisnili na kongresnike in senatorje, bi bil ta "bill" gotovo sprejet.

Če kdo želi več informacij o tem načrtu, naj si naroči list Townsend National Weekly, 450 E. Ohio st., Chicago, Ill. Stane \$2 na leto, \$1 za pol leta in 50c za tri mesece. V tem listu boste dobili vse podrobnosti, kako se bo to izplačevalo in odkod bo prišel denar. Obstojajo pa tudi Townsendovi klubi po vseh državah. Če slišite, da je v vaši bližini, pristopite in vam ne bo žal. Članarina je samo 25c na leto.

Ne bi pisal tega v Prosveti, ako ne bi vedel, da je koristno za vse člane SNP. S tem bi bil rešen tudi problem naših starih članov, med katerimi sem tudi jaz. Obenem bi to jednoti prahrnilo dosti tisočakov. Nedavno sem v uradni Prosveti tudi čital priporočilo, naj bi se zopet vsi bolniški skladi združili v enega. Dopisnik pravi, da potem šele bi bilo pravo bratstvo. Če je on še dolgoletni član jednote in če pomisli na leta, ko so bili ti skladi združeni, bi sedaj ne priporočal kaj takega. Upam, da ne pride do tega.

Lucas Dornovsek, 273. (Sheldon, Wis.)

ZASTOPNIKI LISTA PROSVETE

so vsi društveni tajniki in tajnice član, ki jih društva izvolijo v to vrsto. Naši nastavljeni lokalni in potovni zastopniki za določene okraje so:

Louis Barborick, za Milwaukee, Wis. in okolice.
Anton Jankovich, za Cleveland, Ohio in okolice.
Andrej Pictz iz Ely, Minn., za državo Minnesota.
Frank Klun iz Chisholma, Minn., za Chisholm in okolice.
Frank Cvetan iz Tiro Hill, Pa., za vso srednje-vzhodno Penno.
Anton Zornik iz Hermine, Pa., za vso zapadno Pennsylvanijo.
Joe Paterel iz Library, Pa., za zapadno Penno.
John Zornik za Detroit in okolice.

Poleg vseh teh pa lahko vsak član ali naročnik sam pošlje svojo naročnino direktno listu

PROSVETA
2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Piketi ustavili stavkokaza, ki je skušal priti v tovarno Bethlehem Steel Co., Bethlehem, Pa., kjer je jeklarska unija CIO oklicala stavko.

(Se nadaljuje.)

Oborožila sta se iznova, ker sta pustila telečnjake in ostalo tam doli, ko je moral eden naložiti drugega na rame. Zid se je raztezal do Garannskega gozda, in pešica, ki se je imela za rešeno, se je naglo vrgla za neko pristavo ter odondot dosegla drevesa.

"Tako", je dejal Rochas, ki je ohranjeval svoje krasno, neomajno zaupanje, "tu si za hip odahneš, preden zopet pričnemo ofenzivo."

Ze ob prvih korakih so čutili vsi, da stopajo v pekel; a nazaj niso mogli, vzlic vsemu je trebalo prekoračiti gozd, ki jim je nudil edino pot za umikanje. Ob tej uri je bil to strašen gozd, gozd brezupnosti in smrti. Prusi, ki so sklepali, da se bodo čete umikale semkaj, so ga škropili s krogli in obšli s granatami. Bil je kakor pod bičem neurja, ves v gibanju, tulec ob prasketanju svojih vej. Granate so sekale drevesa, listje se je usipalo pod krogli, zdelo se je, da prihajajo žalostni glasovi iz preklanih debel, in ihtenje je padalo z vejevjem, polnim močnega soka. Zdelo se je, kakor da vsakdo sliši šele zvezane množice, grozo in kričanje tisočih bitij, priklovanih na zemljo, ki ne morejo bežati pred to točo karteč. Nikdar ni dihala temnoba huje kakor v tem bombardiranem gozdu.

Maurice in Jeana, ki sta bila dohitela tovariše, je takoj zagrabila groza. Korakala sta po velikem gozdu, kjer sta mogla teči. Toda krogle so žvižgale vsenavskriž, in nemogoče je bilo spoznavati njihovo smer ter se skrivati, skakaje od drevesa do drevesa. Dvoje mož je padlo mrtvih, zadetih v hrbet in v obraz. Pred Mauricem se je stotleten hrast, ki mu je granata porušila deblo, porušil s tragično vzvišenostjo junaka, masteč vse, kar je bilo naokoli. In v hipu, ko je skočil mladi mož nazaj, se je zločila na njegovi levici orjaška bukev, ki ji je druga granata odbila krono, in se je podrla kakor tramovje katedrale. Kam bežati? Kam obrniti korake? Na vseh straneh je bilo zgolj padanje vej, kakor v ogromnem poslopju, ki se hoče podreti in ki mu ruševci se stop zaporedoma lomijo sobane. Nato, ko sta skočila v grmovje, da ujeta temu drobljenju velikih dreves, je manjkalo le malo, da ni neka granata raztrgala Jeana na dvoje; na srečo se ni razletela. Zdaj že nista mogla več dalje v tej nerazrešni gošči grmovja. Tenka stebila so se ovijala njihovih ram, visoka trava jima je opletala gležnje. Približali so se jima nenadno se dvigajoči zidovi hoste, dočim je kroginkrog frčalo listje pod orjaškim srpom, ki je žel po gozdu. Poleg njiju je drug vojak, ki ga je krogla zadela v čelo kakor blisk, obstal pokoncu med dvema brezama, ki ga nista izpuštili. Jetnika v tej hosti, sta pač dvajsetkrat čutila, kako je šla smrt mimo njih.

"Bogme", je dejal Maurice, "odtod ne prideva živa."

Bil je bled kakor zid, in drget ga je zagrabil iznova, in Jean, ki je bil tako hraber in ga je še zjutraj bodril, je tudi prebledel pod prijemom ledenega mraza. To je bil strah, tisti grozni, nalezljivi, nepremagljivi strah. Zopet jih je žgala silna žej, neznozna suša v ustih; grlo se jima je ozilo s hudimi bolečinami, kakor da jih nekdo davi. Vse to so spremljale slabosti in ostud v želodcu; noge pa — kakor da bi jih razbadale igre. In v tem čisto fizičnem trpljenju strahu, s stianjeno glavo, sta videla frčati tisoče črnih točk, kakor da bi bila mogla mimogrede razločiti leteče oblake krogel.

"Ah, prokleta usoda", je zajecjal Jean, "vrag je pa vendarle, da nosiš kožo na prodaj za druge, ki se skrivajo kdovekod in mirno pušijo svojo pipo!"

Maurice, prepadel in razburjen, je dodal:

"Pa res, zakaj ravno jaz in ne kdo drugi!"

To je bil upor Jaz-a, samoljubna besnost posameznika, ki se noče s smrtjo žrtvovati za svojo vrsto.

"Pa še to", je povzel Jean, "ko bi človek vsaj vedel vzrok, in če bi bilo vsaj čemurkoli v prid!"

Nato je dvignil oči in pogledal v nebo:

"In povrh to svinjsko solnce, ki se noče spraviti za hribe! Kadar zapade in bo noč, se menda vendar ne bodo več bili."

Tako je prežal že dolgo časa, ne vedoč, koliko je ura, in brez vsake zavesti o času — prežal na polagno padanje solnca, ki se mu je zdelo, da ne gre naprej, marveč da se je ustavilo tam nad gozdi levega obrežja. In to niti ni bila plašljivost, bila je zgolj zapovedujoča potreba, da ne bi več slišal granat in krogel, da bi šel drugam, pogreznil se v zemljo in se tam izgubil v nič. Brez človeškega spoštovanja, brez slave pred tovariši, da vršita svojo dolžnost, bi bila izgubila glavo in zbežala v galopu.

Sicer pa sta se Maurice in Jean privadila tudi tega novega položaja; in s preobljem njihovega strahu se je družila nekakšna napetost in pijanost, ki je bila v bistvu hrabrost sama. Nazadnje niti nista več hitela, ko sta hodila po tem gozdu prokletstva. A groza je naraščala sredi teh bombardiranih dreves, ki so se rušila na vseh straneh, pobiti na svojih mestih kakor trdi, orjaški vojniki. Pod listjem, v prelestnem zelenem polmrazu, globoko notri v skrivnostnih, s mahom nastlanih skrivnostih, je puhala smrt. Skrunila je samotne studece, umirajoči so grgrali v izgubljenih koticah, koder so doslej blodili le zaljubljeni. Vojak, ki mu je krogla predrla prsi, je našel, ko je padel z obrazom na zemljo, ravno še časa, da je zaklical: "Zadeti!" Drugi, ki mu je granata razbila obe nogi, se je smejal, ker ni vedel za svojo rano, marveč je mislil, da se je spodtaknil nad korenino. Drugi smrtno zadeti so govorili in bežali s prestreljenimi udi še več metrov daleč, preden jih je v naglem krču vrglo na tla. V prvem trenutku nihče ni čutil niti najgloblje rane; šele kasneje so se pričniale strašne bolečine ter si dajale duška v kriku in solzah.

O, ta gozd zločina, ta razmesarjeni gozd, ki se je med ihtenjem umirajočih dreves polagoma polnil s tulečimi tožbami ranjencev! Ob znožju nekega hrasta sta videla Maurice in Jean zuava z odprtim drobovjem, ki je neprestano kričal kakor zaklana žival. Nedaleč od njega je ležal drugi, v plamenu; njegov modri pas je gorel, ogenj se je širil in mu smodil brado, dočim se on, ki je imel očitno ledja razbita, ni mogel ganiti in je plakal gorke solze. Potem sta videla stotnika, ki mu je bila leva roka odtrgana in desna stran razmesarjena do bedra, vlačiti se ležečega na trebuhu in moledovati s ostrim, strašno prosečim glasom, naj ga kdo pobije do kraja. Še drugi, mnogi drugi so trpeli grozne muke, ki so pokrivali travnata polja v tolikem številu, da so morali vojaki paziti, da jih gredeč ne pohodijo. Toda ranjenici in mrtvi niso šeli več. Tovariši, ki je padel, je bil zapuščen in pozabljen. Niti pogleda niso več obrnili nazaj. Usoda je bila takšna. Prihodnji pride na vrsto tovariši, prideš nemara na vrsto ti sam!

Ko so dosegli gozdni rob, pa se je nenadoma oglasil krik kakor za apel:

"K meni!"

Klical je podporačnik-zastavonoša, ki ga je zadela krogla v leva pljuča. Padel je, bruha je kri na vsa usta. In videč, da se nihče ne ustavi, je še imel moč, da je kriknil iznova:

(Dalje prihodnjič)

Opazke iz današnjih in minulih dni

Anton Zalitz

NAŠLI NAS SO

Mi Slovenci delamo povprečnemu Amerikancu mnogo preglavic s svojo narodnostjo, o kateri sami ne vedo, kam bi jo prištili. Ko se tu in tam zaplete v pogovor z njimi, ne bo vzel dolgo, ko te bo po tvojem akcentu, kateri je nekaka posebnost vseh naselencev, spoznal, da si naseljenec. Ves trud, da bi izgovarjal angleščino kolikor mogoče, ameriško se ti pred tu rojenim ne bo posrečil. Ako boš izgovoril nekaj besed popolnoma pravilno, se boš ujel pozneje. Ti sam tega ne opaziš, opazi pa oni, ki s teboj govori, pa se bo naredil, da te zgolj radi formalnosti vpraša: Are you Polish? No — boš odgovoril malo užaljen, ker te ima za Poljaka.

"I am not Polish, I am a Slovene". — "Slovak?" te bo popravil, kakor da ti nisi pravilno izgovoril "Slovene". In ko tudi Slovak nočeš biti, se prične tisto dolgo razlaganje o Jugoslaviji, o treh narodih, kakor bi pripovedoval o sv. trojici, ali pa da bi mu čisto po domače povedal, da je nova država Jugoslavija podobna vilam s tremi rogli. Vaak rogelj je zase, vai trije pa imajo

en "štil", en roč ali prijemalo. Poslušal te bo, in ker hoče biti uljuden, te ne bo izpraševal več, ker bi bilo itak brez pomena zanj, pa se bo naredil, kakor da razume in da sedaj ve, kaj je "Slovene" in bo rekel: I see.

Človeku pa je kljub temu nekako težko. Res ne štejemo visokih milijonov, ali tisto bore malo, kar nas je, nekaj le štejemo, pa bi upravičeno, če ne radi drugega, vsaj radi Louisa Adamiča, ki nas predstavlja širši ameriški publiki s svojimi knjigami, morali najti neko mesto. To je, kadar bi rekel, da si "Slovene", ne bi bilo treba vedno iti skozi dolgo proceduro razlaganja in bi tujec rekel: Že vem, Slovenci ste del Jugoslavije.

Pa se je zgodilo, da je prišel Hitler-rogovilliti po Balkanu. Časopisi, katere prodajam že od početka vojne, nosijo z malimi presledki velike naslove na prvi strani (head-lines) "Hitler-Hitler-Hitler" — kakor da ima on sedaj monopol na naslove. Dotičnik sem se jezil, ko sem jih razobešal v okna. Hitler to, Hitler ono — kako pač moremo pričakovati, da bo svet vedel za kaj drugega, kakor samo za Hitlerja in Nemčijo, ako mu bodo vedno dajali velike naslove (head-lines)?

Ampak o čudežih, na katere smo že tako pozabili, se ti zdi, da se naenkrat zopet vrše. Kar rogelj je zase, vai trije pa imajo

ti kruh Jugoslavije, ga je Jugoslavija odrinila skoraj za celih štirinajst dni s prvih strani Jugoslavije se upira podpisu pakta, so se glasile prvič velike naslovne črke, potem pa so kar ostale, sicer vsak dan nekoliko drugače, a vse so se pričniale z Jugoslavijo in čutili sem se kar ponosnega, ko so ljudje kupovali časopis in tu in tam omenili deželo, ki jim je bila včeraj popolnoma tuja.

Ker se je toliko pisalo v Jugoslaviji, so med drugim čitali tudi o Hrvatih in Slovencih, o Mačku in Kulovcu, pa so nas tako našli.

Sedaj pa vem odkod prideš, se je prismejalo v trgovino Šved, s katerim sem potrošil več kot uro časa z razlago odkod sem pred enim tednom in se ga ni nič prijel. Prav doli ob kotu morja se je pripovedoval in gledal na narisane zemljevid v časopisu. Tako je izvedel, da so nekje Slovenci na svetu in da tisto, kar sem mu pripovedoval jaz, ni bila bajka.

Na dan podpisa tistega pakta nisem bil naslovne strani nič vesel. Poznam Srbe, o katerih spregovorim pozneje, pa sem bil nekako razočaran. In če bi bil mogel kako skriti tisto naslovno stran v izloženem oknu, bi bil to storil. Nisem videl rad, da bi jo čital kdo drugi. Pa sem imel smolo. Niti enega časopisa ni bilo med vsemi, ki ne bi imel tiste

naslovne strani o podpisu pakta in ni kazalo drugega, kot da sem vse položil na hrbet. Pa naj jih obračajo! Nak, s tako naslovno stranjo pa že ne v okno! —

Kar je, pa je, sem mislil sam pri sebi. Jugoslavija mora pač imeti gotov vzrok, da je pristala na kapitulacijo. Vse tisto obljubljanje pomoči od strani Anglije in Amerike, da ji bosta pomagali, se mi je zdelo nič. Če bi v resnici kaj šteli, da bi se Jugoslavija nanju zanesla, ne verjamem, da bi se našel med Srbi ali sploh Jugoslavlani kdo, ki bi pristal na kakšen kompromis s smrtnim sovražnikom Nemcem.

Pa sem se zmotil. Kakor hitro so nastali v deželi nemiri, je nastalo novo upanje, in ko sem par dni zatem obehal v okno časopis z naslovi, ki so poročali, da so čez noč brenili regenta Pavla, Cvetkovića in Markovića, sem ta časopis razprostri, kakor bi obehal perilo. Sedaj pa le glejte! — sem zadovoljno menil sam pri sebi. Tiste male balkanske države Jugoslavije je bilo treba, da se po 18 mesecih vojne čita nekaj, kar te navdaja z upanjem, da je nekeje le še nekaj hrbenice in če bi tudi Jugoslavija že jutri podlegla, česar seveda nikdo ne želi, je ne bi obsojal več! Postavila se pa vendar je, in to je, kar šteje! —

Ko sem bil v letu 1921 poslan v južno Srbijo, da odslužim svoj rok, nisem bil nič kaj zadovoljen. Moja želja je bila, kot vseh drugih Slovencev, da bi služili kje v Sloveniji, pa v tem nismo odločevali mi, temveč višje glave in radi ali neradi smo morali v Srbijo. Pozneje mi za to ni bilo žal, celo hvaležen sem bil, da sem imel priliko spoznati se z njimi in se seznaniti z njih segami in običaji.

V malem mestu Negotinu, ki je v nekakem trikotju in meji na Rumunijo in Bolgarijo, sem imel priliko opazovati njih primitivno življenje. Časopisi v tistem mestu so bili redka stvar. Vse novice so razglašali na ulicah od vogala do vogala z bobnom. Navadno sta to vršila dva. Eden je tolkel na boben, da je sklicali ljudi skupaj, in ko se mu je zdelo, da jih je dovolj skupaj, je drugi prečital ali pa kar ustno oznanil novice. Ravno tisti čas, ko sem služil tam, je umrl kralj Peter.

Ko je bobnar razglasil njegovo smrt na ulici, so plakali vsi vprek, kakor da bi umrl kdo izmed ožjih sorodnikov. Na domu, kjer sem stanoval, je plakala gospodinja. Pestovala je malega dečka in govorila: Daj Bože, da sinko doraste, da služi kralju in umre za obcino! — Nikoli prej ne slej nisem slišal, da bi mati želela svojemu sinu, da hitro doraste in umre za domovino, kakor je želela ta srbška žena.

Srbi so bili vajeni vojn in umiranje za domovino jim je bilo nekaj svetega in častnega. O svojem kralju so govorili, kakor bi ti ali jaz pripovedoval kaj o sosedu ali prijatelju. "Naš čiča (strik) Pero in naš čiča Pero," so govorili stari rezervisti. "On je bil blag človek, junak od pete do glave, kakor tudi njegov sin Aleksandar!"

Spominjali so se ju, ko so bežali preko albanških gora v zadnji svetovni vojni. Kako sta z drugimi vojniki vred trpela in stradala in kako so se zmagoslavno potem vrnili nazaj po Solunskem predoru.

"Lahko je bilo vam, Avstrijcem," mi je rekel enkrat srbski seljak, ki se je tepel v zadnji svetovni vojni in ko vsa se pričela meniti o nji. "Vi Avstrijci in Nemci ste bili dobro organizirani. Založili so vas s puškami in municijo in za vami so šle kuhinje, kamor koli ste šli vi, mi smo pa morali vzeti s seboj svojo puško in stikati za municijo. Kdor je imel svojega konja, je šel v vojno s svojim konjem in vozom, pa je moral potem poleg sebe skrbeti še za konja. O kuhinji nismo vedeli nič, jedli smo, kjer smo kaj dobili, če se pa ni dobilo, smo bili lačni. Kljub vsemu temu neredu smo dali 'Svabom' vetra in če je bilo mogoče, smo jih lovili in klali namesto streljaj, ker smo hranili na municiji, na 'metakih' kakor mi nazivamo patrone."

To je bilo sicer težko verjeti, a ker sem v zadnji vojni sam bil priča hrabrosti Bosancev, ki prav nič ne zaostajajo za Srbi, sem verjel, da ne pretiravajo. Tudi Bosanci so hranili na patronah, čeprav jim tega ni bilo

Stenski koledar

Cah

Nekoč je živel bogat Turek — vsaj mislili so, da je bogat — kajti njegova nečaka Ali in Omar sta v upanju, da bosta dovala, napravila na račun dedičine primerne dolgove. Ko pa je nekega dne dobri turški striček legel in ni več vstal, se je izkazalo, da ni za njim prav ničesar ostalo. To se pravi, o denarju ni bilo ne duha ne sluha, najdena pa je bila oporoka in v njej je bilo zapisano tole:

"Možima nečakoma Aliji in Omarju!"

Denarja po meni ne bosta dobila. Če sta se zanašala na to, vaju je vrag navdal z lakomnostjo in razočaranje vama bodi kazen. Če pa se na moje posvetno blago nista zanašala, me bosta ohranila v mislih in časteh in bosta blagoslovljala moj spomin. Zakaj to, kar vama zapuščam in kar je vredno več od denarja, sta dva stenska koledarja. Dobil sem ju nekoč kot prvo darilo za razpravo "Kako moreš živeti brez denarja", in izprevidel sem, da je bilo plačilo vredno dela, zakaj koledarja imata na vsakem listu po en zlat pregovor in vsi ti pregovori skupaj so prava zakladnica modrosti. Če se bosta brez pomišljanja ravnala po njih, bosta dosegla ugled in bogastvo. Selami!"

Ali, ki je bil boljši izmed obeh turških bratov, je svečano rekel, da ni računal na stričev denar. S težavo je iztisnil iz oči nekaj solz, vtaknil koledar pod pazduho in šel domov. Omar pa, ki ni bil samo lakomen, ampak tudi odkritosrčen, je divjal kakor pravi Turek; raztrgal je stenski koledar na tisoče koscev in prav tako odšel domov.

Ko je bil Ali doma med štirimi stenami, je prižgal luč in začel premišljati. Njegov stric je bil pameten in previden mož. Najbolje bo spoštovati njegovo poslednjo voljo. Ali mu ni za plačilo obljubil ugleda in bogastva? Dobri Ali je pritril koledar na viden prostor in dan za dnem je vestno utruga z njega po en listič. Tako pridobljena zrnja — pregovore, ki so bili na lističih, — si je skrbno vtisnil v srce. Že čez nekaj dni je čutil plemeniti vpliv tega ravnjanja na svojo dušo in njegova plemenitost se je dvigala kakor toplomer na vročem soncu. Glasno je hvalil modrost rajnega strica. Ko pa je minilo teden dni se je Alijev obraz zdajci podaljšal kakor minaret. Kajti namestu pregovora je prišel na dan listič, na katerem je svetovno znana velika trdika ponujala pobožnim bralcem raznovrstno blago v nakup. Tu je bilo govora o srajcah, ovratnikih in manšetah, na tucate in poltucate, s popustom ali brez njega. Plačljiva je bila ta roba naprej ali pa o prevzetju. Omenjeno je bilo tudi, da trdika vrne denar, če blago kupcu ni všeč. Katalog je bil seveda zastoj na razpolago.

Ali je globoko zastokal, ko je prebral te dolge lističe. Preživljal se je z delom svojih rok in kolikor je s tem zaslužil, ni bilo dosti več, kakor mu je stric zapustil. A oporoka je zahtevala natančno izvrševanje stričeve poslednje volje; tu ni veljal nakakšen "če" ali "ako".

Ali je zastokal, vzel predurjem na svojo plačo in pisal, naj mu pošljejo ponujane predmete. Še vesel je bil, da je katalog dobil zastoj.

Med tem je spet minil teden dni. Kdo popiše Alijevo grozo, ko najde na koncu tedna na koledarju nov listek, v katerem mu je bilo naročeno, naj si kupi ročno harmoniko, lopatico za premo, veliko izbero slamnikov, krožnice za juho in posebne za prikuhe, puške — na stisnjeni zrak, košare za papir, viseče svetilke, ptičje kletke, blagajniške knjige, stroj za izdelovanje klobas in druge podobne, za Turka neogibno potrebne predmete.

"Kaj naj storim s to vražjo ropotijo?" je stokal, a takoj se je pokesal svojih besed, očitač si

treba. Italijani so vedno vedeli, kje so na fronti Bosanci in niso nič kaj radi napadali. Vedeli so, kaj jih čaka, ako jim padejo v roke.

Ker še ni vseh dni konec, se še lahko marsikaj zgodi in se zna zgoditi, da se bodo "metaki" še hranili. Hitler je precej časa iskal, zna se pa zgoditi, da bo našel, kakor so nas Slovence mnogi Američani našli šele sedaj.

Charles B. Sears, ki vodi zaslilanje glede deportacije Harryja Bridgessa, voditelja unij CIO na zapadu. Zaslišan je se je pričelo 31. marca v San Franciscu. Cal.

nehvaležnost do dobrega strica, ter odšel, da bi iznova vzel predurjem. Toda ni ga dobil. Obrnil se je potem na nekega svojega prijatelja za posojilo. Toda če je Ali mislil, da bo s tem konec njegovih težav, se je motil. Vsak teden je našel na koledarju nove ponudbe. Počasi je postal srecen lastnik popolnih kuhinjskih in hlevskih oprav, moških in ženskih oblek za vsako starost in velikost, patentiranih namramnic, priprav za umno kuhanje in žganja, blaga in aparatov za zrakoplov in desetih ton slanih kov. V prvem četrtletju so se mu lasje naježili, v drugem so mu spet padli nazaj, v tretjem so mu osiveli, v četrtem pa izpadli. Od prijateljev se je moral zateči k oduškim izposojevalcem denarja in naposled je tičal tako globoko v dolgoveh, da si je želel birica bolj kakor odrešenika.

Toda rešitev je morala priti v drugi obliki. Ko je namreč prišel do zadnjega lista koledarja, je na njem našel lastnoročno stričevo oporoko, ki je ukazovala, naj neutegoma stopi k notarju. Ali, ki se je že navadil,

da je brez pomišljanja izpolnil vsako stričevo željo, je storil brez odloka. Kdo bi mogel popisati njegovo brezmejno zadovoljenje, ko je pri notarju zvedel, da hrani ta še drugo stričevo oporoko, v katerem rajni starček zapuščala njemu in Omarju precejšnje imetje, pa le tedaj, če se moreta izkazati z beležko, skriti na zadnjem listu koledarja. Ko je hudobni Omar raztrgal svoj koledar, mu je seveda manjkala dragoceni list in vsi zapuščeni je dobil Ali. Čeprav je Omar divjal in si pulil lase, mu nista dali niti piatra. Ali pa je bil presenečen. Plačal je svoje dolgove in je vzel lepo dekle za no.

Zdaj bi bil lahko živel v veliki in razkošju do smrti, a ne voščljivost, in nesreča sta strizila njegova vrata in nekega dne je njegova mlada žena ušla s hudobnim Omarjem. Ker je bil Ali plemenitega značaja, je zvesti odpuštil, toda ko je od svojo blagajno, je skoraj vsa v nezavest. Blagajna je bila prazna! Ženica je vzela s sabo tveves njegov denar. Od sosedov je izposodil debelo vrvo in šel podstrešje, da bi se tam obesil. Med potjo pa se je spomnil vseh tistih zakladov, ki jih je bil kupil na ukaz stenskega koledarja. Hvaležno je vrnil izposojeno vrvo in začel prodajati nabrane žaro.

In sreča se je spet nasmešnil prevaranemu Aliju. Tujega blaga kar dovolj ni mogel sprotno ročati. Ljudje so se trgali za in so bili srečni, če so sploh kaj dobili. Po nekaj letih je bil Ali eden najbogatejših trgovcev Carigradu. V svojem srcu pa postavil dobremu stricu večji spomenik — kajti, kaj bi bilo njega, če se ne bi bil tako vso sto ravnal po njegovi volji?

Hudobnega Omarja pa je kmalu doletela kazen. Oženil se je za Alijevo ubego ženo, ki pa na njem ni marala uiti.

TISKARNA S.N.P.J.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, angleškem jeziku in drugih.

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J. D. TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

★

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne. — Cene zmernne, unijsko delo prve vrste

Pišite po informacije na naslov:

SNPJ PRINTERY

2657-59 S. LAWDALE AVENUE CHICAGO, ILLINOIS
TEL. ROCKWELL 4904

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETO

Po sklepu 11. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveto in prišteje eden, dva, tri, štiri ali pet članov in ene družine k eni naročnini. List Prosveta stane za vse enake, za člano ali nečlano \$2.50 za eno letno naročnino. Ker pa člani še plačajo pri assessmentu \$1.50 za tednik, so jim to prišteje k naročnini. Torej sedaj ni varoka, reči, da je list prodan za člano SNPJ. List Prosveta je vada lastnina in gotovo je v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan.

Pojasnilo: — Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član SNPJ, ali če se preseli proč od družine in bo zahteval svoj list tednik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu lista, in obenem doplačati dotično vsoto lista Prosveta. Ako tega ne stori, tedaj mora upravništvo znižati datum za to vsoto naročnika.

Cena lista Prosveta je:

Za Zdrž. države in Kanado \$6.00	Za Ciceru in Chicago je \$7.50
1 tednik in..... 4.00	1 tednik in..... 4.00
2 tednika in..... 3.00	2 tednika in..... 3.10
3 tednike in..... 2.40	3 tednike in..... 2.60
4 tednike in..... 1.80	4 tednike in..... 2.00
5 tednikov in..... nič	5 tednikov in..... 1.50

Za Evropo je..... \$8.00

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Money Order v pisnu in si naročite Prosveto, list, ki je vada lastnina.

PROSVETA, SNPJ,
2657 So. Lawndale Ave.
Chicago, Ill.

Priloženo pošiljam naročnino za list Prosveto vsoto \$.....

1) Ime..... Čl. družine št.

Naslov.....

Ustavite tednik in ga pripišite k moji naročnini od sledenih članov moje družine:

2)..... Čl. družine št.

3)..... Čl. družine št.

4)..... Čl. družine št.

5)..... Čl. družine št.

Mesto..... Država.....

Nov naročnik..... Star naročnik.....